

IDAR KRISTIANSEN:

FINSK SPROGSITUASJON

Når nordmenns tanker ferdes i østerled, beveger de seg gjerne i lange sprang: Stockholm—Moskva—Peking. På strekningene mellom disse metropoler har vår bevissthet liten eller ingen føling med jorden og de problemer som til daglig opptar menneskene der. Dette tør være én av grunnene til at man her i landet har vist såre skral interesse blant annet for det meste av det som finsk er, dermed også for sprogsituasjonen i Finland.

Joda! Visst vet vi at man i Finland har to offisielle, i prinsippet jevnstilte nasjonalsprog: finsk og svensk. Men hvordan er forholdet mellom sproggruppene i dag? Hvilke praktiske problemer reiser tosprogligheten? Hva er tosproglighetens historiske bakgrunn? Hvordan har sproggruppene utviklet seg i forhold til hverandre — under skiftende forhold? Og hvordan synes den sproglige situasjon å ville utvikle seg i årene fremover?

Her kan vi bare ganske forsiktig antyde noen av svarene. Men av det følgende vil det forhåpentlig fremgå, at til tross for enkelte likhetspunkter mellom finsk og norsk sprogsituasjon, er den finske i mangt og meget temmelig forskjellig fra vår så velkjente hjemlige.

Dagen før siste nyttårsaften kunne man i Hufvudstadsbladet, Helsingfors, lese følgende i et opprop fra Svenska Finlands Folketingsfullmäktige:

— *Den folkeräkning, som genomförs i hela landet vid detta årsskifte, har stor betydelse. Den är avgörande för bl.a. den språkliga klassificeringen av kommunerna under tio år framåt och dermed också för vilken språklig service medborgarna erhåller inför både kommunala och statliga myndigheter. Den är överhuvudtaget underlag för skötseln av frågor, som har med de språkliga minoriteterna att göra.* —

Dette kan høres ut som de rene hjemlandstoner for den som husker noen få år tilbake. Men vi bør minnes at det unektelig er større forskjell på finsk og svensk, enn det er på nynorsk og bokmål/riksmål. La oss imidlertid vende tilbake til oppropet:

— *De uppgifter som lämnas om varje medborgare under rubriken «HUVUDSPRÅK» i folkräkningsblanketten får följaktligen stor och avgörande betydelse. Svenska Finlands folkting, som självfallet med*

største interesse følger resultatet av folkräkningen, anser det våre synner-
ligen angelaget att folkräkningen faktiskt ger en korrekt bild av språk-
förhållandena. Innom tvåspråkiga familjer är det kanske inte så alldeles
enkelt att lämna uppgifter om huvudspråk. En viss vägledning erbjuder
följande text i folkräkningsblanketten: «Uppge i osäkra fall vilken
språkgrupp ni närmast anser er tillhöra». Det betyder i praktiken, att
familjemedlemmarna mycket väl kan anteckna olika huvudspråk. —

Javel. Men hva er så definisjonen på «huvudspråk»?

Det finnes ingen klar definisjon. Hva som er «huvudspråk» er det
visstnok opp til hver enkelts huvud å avgjøre. I alle fall heter det et
annet sted i samme nummer av Hufvudstadsbladet:

— Jag anser att folkräkningsblankettens benämning «huvudspråk»
är riktigare än mantalsskrivningens «modersmål» då sambörigheten med
det språk man själv ställer främst inte alltid behöver bero på vad som
talades i föräldrabemmet, säger folktingsordföranden Anders G. Lind-
qvist.

— Men huvudspråket behöver naturligtvis inte heller vara det språk
som vederbörande använder mest, på jobbet eller kanske hemma. — —
Neivel?

La oss streife en annen side av problematikken. I 1962 ble det ved
en endring av sprogloven fastslått at en kommune er tospråklig så lenge
minst 5000 personer av hver sproggruppe er bosatt der, uberoende av
den prosentvise fordeling. Med andre ord: Bor det 5010 svensksprog-
lige og 4090 finsksproglige i den samme kommune, blir kommunen
å betrakte som ensproglig — svensk. Så ekstreme tilfelle må man vel
imidlertid kunne se bort fra. Men la oss ta en titt på hvordan virkelig-
heten kan ta seg ut — f.eks. i Helsingfors' forstadskommune Helsinge.
Tittel: «Aktionsgruppe: Tvåspråkigt Helsinge bör kunna reddast.»
Fortsettelsen lyder slik:

— Folkräkningen är som redan understrukits av avgörande betydelse
för kommunernas en- eller tvåspråkighet under den kommande tioårs-
perioden 1973—82. I Helsinge kommun blir de statistiska uppgifterna
särskilt viktiga; — — —

Nu har en privat aktion startats för att påminna de svensk- eller
tvåspråkiga familjerna om hur viktigt det är att folkräkningsblanket-
terna blir fullständigt och korrekt ifyllda.

Sjunker antalet svenskspråkiga under 5000-strecket förklaras kom-
munen som enspråkigt finsk, med alla de konsekvenser som detta medför.

Alla officiella han-
krävs av de kom-
språkigheten inne-

Efter hva vi ha
stander kunne ant-
samt svenskfinner
andre over nakker
resten av de seksti
purfinsk, finlands

Så er ikke tilfelle
efter kniv eller gr-
Svenska Folktinge
under tingets sesjo-
språkgräl pågår.
eller opprätthålla
avskaffa orsakerna

Så er alt bare si

Neida. Men fø-
fremtiden, bør vi
fortid i Finland.

Fem år før No-
Danmark, hadde F-
årig «ekteskap». D-
seg i sydfinske kys-
i erindringen når
være temmelig feil
finsk grunn — ikk-
med reformasjoner
cola er blitt kalt
en troslære, en bø-
Testamentet, forut-
var neppe noen fi-
om å følge Luthers
for menigmann.

Men selv om re-
på hvilket man ku-
som skriftsprog ve-
selv om finsk arve-

Alla officiella handlingar blir enspråkigt finska. Ingen kunskap i svenska krävs av de kommunala befattningshavarna, den trivselsfaktor som tvåspråkigheten innebär försvinner. —

Efter hva vi her har sitert, skulle man ut fra tidligere norske tilstander kunne anta at finlandssvensker, finner, finlendere og purfinner, samt svenskfinner og svensker har som hovedbeskjeftigelse å delje hverandre over nakken med granlegger, og at såvel Saima som Päijännä og resten av de seksti tusen sjøene er farvet røde av friskt finsk, finlandsk, purfinsk, finlandssvensk, svenskfinsk eller svensk blod.

Så er ikke tilfelle. Sprogspørsmål får sjelden Suomis sønner til å gripe efter kniv eller granlegg (selv om det har hendt). Med full rett kunne Svenska Folktingets styreformann, statsråd K.-A. Fagerholm uttale under tingets sesjon i november: — *Vi är uppriktigt glada över att inget språkgräl pågår. Folktingets uppgift har aldrig varit att underblåsa eller upprätthålla något språkgräl — vår strävan har varit att försöka avskaffa orsakerna till sådana gräl. —*

Så er alt bare sproglig idyll?

Neida. Men før vi ser nærmere på nutiden og retter blikket mot fremtiden, bør vi kanskje foreta en rask runde gjennom den sproglige fortid i Finland.

Fem år før Norge i 1814 brøt sin firehundreårige forbindelse med Danmark, hadde Finland og Sverige skilt lag efter et nesten syvhundreårig «ekteskap». Det er all grunn til å mene at de første svensker bosatte seg i sydfinske kyststrøk så tidlig som ca. år 500 e.Kr. Dette bør man ha i erindringen når man bedømmer sprogsituasjonen i Finland. Det ville være temmelig feilaktig å mene at svensk er et «utenlandsk» sprog på finsk grunn — ikke minst derfor at finsk fremsto som skriftsprog først med reformasjonen og biskop Mikael Agricola (ca. 1510–1557). Agricola er blitt kalt den finske litteraturens far. Han utga en ABC-bok, en troselære, en bønnebok, Det Nye Testamentet, deler av Det Gamle Testamentet, foruten forskjellige kirkelige håndbøker. Hans motivering var neppe noen finsk-nasjonal tanke eller følelse, men heller et ønske om å følge Luthers påbud om å gjøre de hellige skrifter tilgjengelige for menigmann.

Men selv om reformasjonen innebar at finsk ble gjort til et sprog på hvilket man kunne føre samtaler med Vårherre, ble det ikke godtatt som skriftsprog ved henvendelser til selv den laveste rettsinstans. Og selv om finsk arvet latinens stilling i kirken, ble det ikke godtatt som

arving av latinens plass også i skolene. Eftersom praktisk talt hele «den dannede klasse» var svensksproglig, ble svensk gjort til lærdommens og dannelsens sprog. Dette ikke for bevisst å motarbeide finsk, men fordi situasjonen var slik at det føltes naturlig og nødvendig. Vi gjør her rett i å huske at det var nettopp fra de svensksprogliges side arbeidet med å gjøre finsk til nasjonalsprog ble tatt opp. Åbo, (som fikk det første finske universitet i 1640,) Stockholm (hvor f.eks. den første finske bibel ble trykt) og Uppsala (hvor mange finlandssvensker studerte) ble sentra for dette arbeidet.

I alt vesentlig var de tidlige former for såkalt fennomani av rent litterær karakter. Men hos én mann fikk den en påtagelig politisk tendens. Adolf Ivar *Arwidsson* hadde oppholdt seg i Uppsala og sto i livlig forbindelse med de svenske romantikerne. Han beundret Sveriges konstitusjonelle statsordning, som holdt stand mot trykket fra den alminnelige europeiske reaksjon — et trykk som var meget følbart i Finland. Muligens var det han som sto fadder til det slagord som sammenfatter det meste av den såkalte Åbo-romantikken: — Svensker er vi ikke lenger, russere vil vi ikke bli, vi må være finner.

Det herskende regimet tvang *Arwidsson* til taushet. Hans avis, «Åbo Morgonblad» ble inndratt, selv ble han avskjediget som dosent i historie ved Åbo akademi og måtte flytte til Sverige.

Åbo-romantikken ble bare en episode. Reaksjonen mot alt som smakte av finsk selvhevdelse vokste i styrke da tsar Nikolai I i 1825 fulgte etter Alexander I på den russiske trone. Hele folkeundervisningen lå ennu i presteskapets hender, og innskrenket seg til det mest elementære. Kløften mellom folk og øvrighet ble utvidet under innflytelse av det byråkratiske russiske system, og fra gammelt av fantes den kløft som var skapt ved at svensk var det eneste offisielle sprog — ja, selve rettferdighetens sprog. Den finske bonde trengte tolk for å forstå domstolens slutning i hans egen sak. Var han misfornøyd med dommen, lå det nær for ham å mene at feilen lå hos dommeren som dømte ham på et sprog han ikke forsto.

Runeberg med «Fänrik Ståls Sägner» og Elias Lönnrot med «Kalevala» var vel de menn som i 1830- og 1840-årene bragte de mektigste stimuli til finsk sprog- og nasjonalfølelse (dette til tross for at Runeberg skrev på svensk). Men «det var ikke som edel poesi man mottok Runebergs dikt,» sier Henning Söderhjelm, «det var som en styrkedrikk mens man tørstet etter nasjonal tro og nasjonal selvtilit.»

Söderhjelm fortsetter: «Situasjonen var unektelig temmelig komplisert. Et for størsteparten finsk folk med et uutviklet finsk sprog, med

en svensk overklasse, som styre, søkte seg frem i tro, håp og misnærhet.

Mange innbilte seg at de innta plassen til de gamle tidsbilder av finsk kultur. Mange gav finshets-ivrigt gjerne velkomme på den annen side av folket og få nasjonal tro.

Skolereformen kom, men fagene i gymnasiet ble det ikke spørsmål om. Vennene, studentene som behersket de gamle fagene, ved sine forbindelser med sine forbindere.

Åbo-romantikken ble videre av Johan Vilielmu Snellmann, den Hegel'ske skole, som skulle anta finsk nasjonalsprog for alle fall på et tidlig nasjonalstat innerst og stor og meget rospådd at den svenske gang i møte.

I 1844 var Snel «Saima», som til tross for varig betydning for etter at «Saima» var tene fant det nemlig ulovlig å utgi på finsk religiøs oppbyggelse man samme året at man ut gjennom finsksproglige befor.

Nikolai I døde. Snellmann, som hadde ved Helsingfors universitet, og samme år

en svensk overklasse, med svensk som offisielt språk, men under russisk styre, søkte seg frem til sin nasjonale egenart under veksling av tvil og tro, håp og mismot.»

Mange innbilte seg at finsk språk uten synderlig besvær skulle kunne innta plassen til det svenske språk, og det manglet ikke på lysende fremtidsbilder av finskens kommende herlighet. De russiske myndigheter gav finskhets-ivrerne en viss, om enn nokså vaklende, støtte. De hilste gjerne velkommen alt som bidro til å fjerne Finland fra Sverige. Men på den annen side var de lite begeistret for slikt som kunne hisse opp folket og få nasjonalfølelsene til å flamme opp.

Skolereformen av 1841 og 1843 ga finsk en beskjedne plass blant fagene i gymnaset og de høyere elementærskoler. På dette tidspunkt var det ikke spørsmål om undervisning på finsk. Av de ivrigste finskhetsvennene, studentene, var det bare en femtedel som kunne finsk, og de som behersket finsk, hadde ingen anvendelse for sproget bortsett fra ved sine forbindelser med den finske almue.

Åbo-romantikkens arbeide ble i løpet av 1840-årene tatt opp og ført videre av Johan Vilhelm Snellmann (1806–1881), som var filosof av den Hegel'ske skole. Han forlangte at den svensksproglige overklassen skulle anta finsk språk, at folkeflertallets språk skulle gjøres til eneste nasjonalspråk for slik å styrke nasjonalbevisstheten, og han hadde — i alle fall på et tidlig stadium — som mål å gjøre Finland til en finsksproglig nasjonalstat innenfor rammen av det russiske rike. Hans innsats var stor og meget rosverdig. Men han skjøt unektelig over målet da han spådde at den svensksproglige diktning i Finland gikk en snarlig undergang i møte.

I 1844 var Snellmann rektor i Kuopio. Der begynte han å utgi avisen «Saima», som til tross for at den bare ble tillatt en levetid på tre år, fikk varig betydning for finsk språkutvikling og nasjonalbevissthet. Tre år etter at «Saima» var blitt stanset, kom et annet tilbakeslag. Myndighetene fant det nemlig opportunt å utstede en forordning som gjorde det ulovlig å utgi på finsk andre skrifter enn slike som kunne sies å være til religiøs oppbyggelse eller økonomisk nytte. Hvilket ikke forhindret at man samme året opprettet et professorat i finsk ved universitetet, og at man ut gjennom 1850-årene fastsatte en rekke direktiver som lettet den finsksproglige befolknings omgang med øvrigheter av ulike slag.

Nikolai I døde i 1855, og ble etterfulgt av Alexander II. I 1856 ble Snellmann, som hadde vært utestengt fra universitetsposter, professor ved Helsingfors universitet. I 1863 ble han også utnevnt til finansminister, og samme år ble lantdagen, som ikke hadde sittet sammen siden

1809, sammenkalt. Den fryktede samfunnskritiker J. V. S. ble nu beåret med den største tillit, og den tale som tsaren hilste Finlands stender med, var i hovedsaken forfattet av den samme tidligere så forfulgte Snellmann.

Nettopp i 1863 hendte forøvrig et par andre ting som i vår sammenheng ikke er uviktig.

For det første fikk Snellmann drevet gjennom at det ble utferdiget et reskript som bl. a. slo fast at selv om svensk riktignok fortsatt skulle være landets offisielle sprog, skulle finsk være likestillet med svensk i alt som umiddelbart berørte den egentlige finske befolkning. I reskriptet ble embedsverk og domstoler pålagt senest innen utgangen av 1883 å gjennomføre at alle utgående resolusjoner, domsslutninger o. l. skulle være forfattet på adressatens sprog, enten dette var finsk eller svensk.

For det annet ble en mann ved navn Yrjö-Koskinen utnevnt til professor i historie. Hans tidligere navn var Georg Zachris Forsman. I pakt med sin forkjærlighet for alt som var «äkt-finsk» hadde han oversatt sitt navn til finsk. Da han giftet seg, ble finsk hans hjemmesprog, og hans hjem var det første dannede finsksproglige i Finland.

Ganske eiendommelig er det at Yrjö-Koskinen hadde hentet sine viktigste impulser til sin livslange strid for finskheten — en strid som i utpreget grad ble en strid mot svenskheten — fra ingen andre enn svenske forfattere som Geijer og Thorsten Rudenschöld. Han hevdet med intensitet at svenskheten i Finland så langt fra å være et verdifullt element i nasjonens liv var et åk, en levning fra svenskeveldets tid, og at dette åket fortrest mulig måtte kastes av dersom nasjonen skulle kunne håpe på en lykkelig fremtid. Rester av en slik innstilling lar seg lett nok påvise den dag i dag.

I forbindelse med den endelige oppfyllelse av reskriptet av 1863 dukket det i 1883 på svensk embedsmannshold opp en formalistisk lovfortolkning som så ut til å kunne utsette reformen på ubestemt tid. Fortolkningens kjerne var i få ord at alle sprog bortsett fra svensk var å betrakte som fremmede i Finland. I reskriptet het det bl. a. at «utländsk lag må ej däri åberopas, eller främmande språk brukas». De finsksproglige, som utgjorde en overveldende majoritet i folket, fikk altså høre at deres sprog var «främmande». (Jfr. nynorskfolkets tidligere ofte gjentatte påstand om at norsk riksmål er dansk.)

Man kan lett forstå at en slik påstand vakte enorm forbitrelse. På årets nest siste dag lyktes det imidlertid å få vedtatt en forordning som fullt ut stadfestet reskriptet av 1863, og i årene som fulgte oppnådde fennomanerne en lang rekke betydningsfulle seire. Full prinsipiell likestilling mellom de to sprogene ble imidlertid gjennomført først i 1902.

Denne likestilling å skape reaksjon. I svensktalende stud man helst burde g spurte han seg selv svensksproglige al morsmålets navn f den av den snellma finskningsbevegelse teten, slik Snellma teter i landet som c

Freudenthal fikk svensk-østnerbottn aktive i 1880-årene Litteratursällskapet å bekjempe finskh på Snellmanns ulyk litteratur og kultu

I 1898 ble *Bobr* oppgave å russifiser vendig å bryte med tatet. Men efter ei senatets medlemme plikt og sin embed derved mente å k førte til at den tidli upopulær i store de

Det russiske påtr og at finlendere fle stanset flere aviser, embedsmenn fikk bruk som embedssp samtidig ble tvunget forhandlinger ført efter litt skulle bli g

Russernes opptre nomgikk en hurtig : av tsarens nederlag uten nøling en svær sentasjon. Den anti

Denne likestilling hadde imidlertid fennomanerne ikke oppnådd uten å skape reaksjon. Da sprogforskeren *A. O. Freudenthal* ble invitert av svensktalende studenter til et møte hvor man skulle diskutere hvordan man helst burde gå frem for å forfinske landets svensksproglige almue, spurte han seg selv hvilken grunn vel han, som selv stammet fra den svensksproglige almue, skulle ha til å forfinske den. Man kunne ikke i morsmålets navn forkaste sitt morsmål! fant han ut. Dermed var brodden av den snellmannske nasjonalitetslæren vendt mot den seierrike forfinskingsbevegelsen. Forutsatt at sproget er avgjørende for nasjonaliteten, slik Snellmann hevdet, måtte det jo finnes like mange nasjonaliteter i landet som det fantes sprog.

Freudenthal fikk støtte for sitt syn bl. a. gjennom den gruppen av svensk-østnerbottniske studenter som kalte seg «vikinger» og som var aktive i 1880-årene. En indirekte støtte var også opprettelsen av Svenska Litteratursällskapet i Finland (1885), som riktignok ikke gikk inn for å bekjempe finskheten, men som grundig har bidratt til å gjøre skam på Snellmanns ulykkesadvarsler om snarlig undergang for finlandssvensk litteratur og kultur.

I 1898 ble *Bobrikov* generalguvernør for Finland. Han hadde som oppgave å russifisere landet mest mulig, og fant det i den anledning nødvendig å bryte med landets konstitusjon. En voldsom opinion ble resultatet. Men etter en tid oppsto det splittelse i opinionen, særlig blant senatets medlemmer, som følte at de måtte velge mellom sin patriotiske plikt og sin embedsplikt. En av dem som valgte det siste — fordi han derved mente å kunne skade svenskheten — var Yrjö-Koskinen. Det førte til at den tidligere så applauderte finskhetsforkjemperen var ytterst upopulær i store deler av folket da han døde i 1903.

Det russiske påtrykk førte til at sprogstriden ble midlertidig avblåst, og at finlendere flest samlet seg til forsvar for konstitusjonen. Russerne stanset flere aviser, ledende politikere ble landsforvist, og en mengde embedsmenn fikk avskjed. En ny sprogforordning utvidet finskens bruk som embedssprog. Men dette fikk liten betydning, ettersom russisk samtidig ble tvunget inn i administrasjonen. Fra høsten 1903 ble senatets forhandlinger ført på russisk. Meningen var at russisk, rikssproget, litt etter litt skulle bli gjort til landets eneste offisielle sprog.

Russernes opptreden førte til at finlendernes sosiale anskuelser gjennomgikk en hurtig radikalisering. Da Finland fikk et pusterom på grunn av tsarens nederlag i den russisk/japanske krig 1905, gjennomførte man uten nøling en svært gjennomgripende reform av valgordning og representasjon. Den antikverte firestand-landdagen ble erstattet med en ett-

kammer forsamling på 200 medlemmer, valgt med alminnelig stemmerett for såvel menn som kvinner. Reformens gjennomgripende karakter illustreres best gjennom tallet på de stemmeberettigede. Det økte fra 125 000 til 1 125 000.

En følge av dette ble at det svenske partiet mistet sin tradisjonelt privilegerte stilling, slik at den svensk-sproglige almue nu følte seg tvunget til å ta del i landets politiske liv, for å beskytte sine egne interesser, bl. a. på sprogfronten.

Reformvalget ble fulgt av en kampanje for å forfinske svenske slektsnavn. I første runde ble omtrent 100 000 navn gjenstand for «ansiktsløftning», og nye hundretusener fulgte senere.

Men også de svensksproglige mobiliserte igjen. Det resulterte bl. a. i stiftelsen av Svenska folkpartiet (1906), innstiftelsen av 6. november som «Svenska Dagen», stiftelsen av Svenska folkakademien (1907), opprettelsen av et rent svensk universitet, Åbo akademi, i 1919, og Sprogloven, som er datert 1. juni 1922.

Sprogloven, som har gjennomgått mindre revideringer i årenes løp, bygger sin avveining på jevnlikhetsprinsippet på to grunnsatser — territorialgrunnsatsen og individualgrunnsatsen.

Territorialgrunnsatsen sier at statens område skal være inndelt såvidt mulig i ettsproglige deler, og at det innen et slikt delområde såvidt mulig bare skal anvendes ett språk i det offentlige liv.

Individualgrunnsatsen sier på sin side at den enkelte borger over alt innenfor landets grenser må få benytte sitt morsmål uhindret, og at han skal bli betjent av offentlige myndigheter på sitt morsmål.

De finske lovmakerne har på en ganske sinnrik måte klart å skape enhet av de tilsynelatende motstridende grunnsatsene, hentet fra henholdsvis Sveits og Belgia. Man har delt forvaltningsområdene, i første rekke kommunene, i to slag: de hvor det svenske eller finske mindretallet ikke går opp i ti prosent eller 5000, og de hvor mindretallet går opp i minst ti prosent eller minst 5000. De første kalles ettsproglige områder, de andre tosproglige. I de tosproglige områder anvendes individualgrunnsatsen: En og hver har rett til ved henvendelse til såvel kommunal som statlig myndighet å benytte det av de to nasjonalsprogene han ønsker, og myndigheten plikter å ekspedere ham på samme språk. — Visse biregler finnes for at myndighetene ikke skal bli belastet i utrengsmål.

I de ettsproglige områder har man for de kommunale myndigheter o. a. gjort bruk av territorialregelen: Ved henvendelse til myndighetene må man bruke områdets språk, og man blir ekspedert på samme. Når det gjelder statsmyndighetene, har man likevel også i de ettsproglige om-

råder anvendt individuell myndighet er finsk benytte sitt eget språk det en lang rekke i

Hva skolene angår at det andre innenfor fag. Er det i en ettsproglig har det andre nasjonalitet sørge for å få

Ved mellomskole de viktigste fagene. status i de svensksproglige man i de senere år erstatte svensk — nasjonaliteten. Vi må forberedt på å måtte ta som morsmål. Svensk

I 1880 utgjorde prosent eller ca. 1/7-prosent 7 prosent eller omtrent tid ikke at det svenske det finsksproglige — 1970, da også disse 4,7 millioner. Mange byggertall aldri vil befolkningstall kan være fare for at prosent av at det totale antallet

Men der er andre arbeide virker selvstendige de øvrige. I begynnelsen denne gruppen, mer til dette den stadig blandingssekteskap, i det neppe for dristig vis den siste ekte fin

råder anvendt individualregelen langt på vei: ved domstol og annen statsmyndighet er finsk borger berettiget til i egen sak eller vidneprov å benytte sitt eget sprog, enten det er finsk eller svensk. Også her finnes det en lang rekke regulerende bi- eller særregler.

Hva skolene angår, noterer vi oss at folkeskolene er ettsproglige, og at det andre innenlandske sproget ikke forekommer der, selv ikke som fag. Er det i en ettsproglig kommune minst tyve skolepliktige barn som har det andre nasjonalsproget som morsmål, må kommunen på anmodning sørge for å få igangsatt undervisning for dem på dette sproget.

Ved mellomskolene har det andre nasjonalsproget tidligere vært et av de viktigste fagene. Fortsatt er det slik at finsk langt på vei har denne status i de svensksproglige skolene. Men i de finsksproglige skoler har man i de senere år i stadig større utstrekning gått over til å la engelsk erstatte svensk — noe som allerede nu gir seg merkbare utslag blant ungdommen. Vi må for eftertiden i langt større grad enn hittil være forberedt på å måtte benytte engelsk i samtaler med finlendere med finsk som morsmål. Svensk og norsk blir stadig mindre anvendelig.

I 1880 utgjorde den svensksproglige befolkning i Finland vel 14 prosent eller ca. 1/7-part av den totale befolkning. Nu lyder tallene på vel 7 prosent eller omtrent 1/14-del av hele folketallet. Dette betyr imidlertid ikke at det svensksproglige folketall har sunket nevneverdig, men at det finsksproglige — og det totale — har vokset betraktelig, dog ikke i 1970, da også disse tall viste nedgang. Det totale folketall er idag på vel 4,7 millioner. Mange er av den oppfatning at Finlands samlede innbyggertall aldri vil komme opp i 5 millioner. Om det finlandssvenske befolkningstall kan holde seg noenlunde stabilt, skulle det dermed ikke være fare for at prosenten av svensksproglige fortsetter å synke på grunn av at det totale antall finlendere øker.

Men der er andre farer. Emigrasjon f. eks. til Sverige og godt lønnet arbeide virker selvsagt mer lokkende på svensksproglige finner enn på de øvrige. I begynnelsen av 1950-årene var emigrasjonen 6 promille fra denne gruppen, mens fødselsoverskuddet var på 4 promille. Legger man til dette den stadig hurtigere forfinskning som følge av økende antall blandingssekteskap, massemedia og urbaniserende samfunnsutvikling, er det neppe for dristig å spå at innen det neste sekels utgang er sannsynligvis den siste ekte finlandssvenske ved veis ende.